

Prima instanță - (Judecătoria Sreășeni, sediul Călărași) jud: V. Arhip
Instanța de apel - (Curtea de Apel Chișinău) jud: I. Țurcan, V. Cotorobai, I. Cotruță

DECIZIE

13 decembrie 2023

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componența:

Președinte, judecător
judecători

Aliona Miron
Diana Stănilă
Ion Malanciuc

examinând recursul declarat de avocatul Dumitru Codreanu, în numele și interesele Raisei Lungu și lui Constantin Lungu,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Raisa Lungu și Constantin Lungu împotriva Primăriei satului Horodiște raionul Călărași și Consiliului local Horodiște raionul Călărași, intervenient accesoriu Petru Ceban, cu privire la încasarea indemnizației unice de deces în urma accidentului de muncă, încasarea compensației lunare viagere pentru pierderea întreținătorului, repararea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 1 noiembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă :

La 12 aprilie 2021, Raisa Lungu și Constantin Lungu, fiind reprezentați de avocatul Dumitru Codreanu, au depus cerere de chemare în judecată, ulterior concretizată prin cererea din 17 februarie 2022 (f.d.151-152, vol. I), împotriva Primăriei s. Horodiște r-nul Călărași și Consiliului local Horodiște r-nul Călărași, intervenient accesoriu Petru Ceban, solicitând încasarea în mod solidar de la Primăria și Consiliul s. Horodiște, r-nul Călărași în beneficiul Raisei Lungu și lui Constantin Lungu a indemnizației unice pentru deces în urma accidentului de muncă în sumă de 305 142,90 de lei; încasarea în mod solidar de la Primăria și Consiliul s. Horodiște, r-nul Călărași în beneficiul Raisei Lungu a compensației lunare viagere pentru pierderea întreținătorului în sumă de 2 002,80 de lei, ce urmează a fi achitată cu restanță începând cu luna ianuarie 2020; încasarea în mod solidar de la Primăria și Consiliul s. Horodiște, r-nul Călărași în beneficiul Raisei Lungu a despăgubirii pentru prejudiciul moral în sumă de 200 000 lei; încasarea în mod solidar de la Primăria și Consiliul s. Horodiște, r-nul Călărași în beneficiul lui Constantin Lungu a despăgubirii pentru prejudiciul moral în sumă de 200 000 lei, compensarea cheltuielilor de judecată în sumă de 15 000 de lei pentru asistența juridică.

În motivarea acțiunii, reprezentantul reclamantilor a invocat că litigiul a apărut din cauza producerii la data de 8 ianuarie 2020 a unui eveniment care, în urma cercetării organului de stat special împuternicit cu cercetarea accidentelor de muncă, Agenția pentru Supraveghere Tehnică, a fost încadrat în categoria accidentelor de muncă mortale și s-a finalizat cu emiterea procesului-verbal de cercetare a accidentului de muncă mortal nr.3/2020 din 28 mai 2020.

Potrivit acestuia, s-a constatat că persoana care a decedat, Andrei Lungu, tatăl și soțul reclamantilor Constantin Lungu și Raisa Lungu, fiind primit la muncă ca salariat prin cumul, inițial din anul 2012 prin contractul individual de muncă nr. 23 ca paznic, și ulterior prin acordul adițional la contractul de muncă sus menționat, a fost angajat să cumuleze funcția de „fochist” începând cu data de 13 noiembrie 2019.

La 08 ianuarie 2020, într-o zi nelucrătoare, la ora 08:00, Andrei Lungu a primit schimbul de muncă, ulterior în jurul orei 15:20, a fost găsit de către Ghenadie Mîra în stare de inconștiență, iar în încăperea respectivă (cazangerie) se simțea un miros de gaze.

Ulterior, cu ajutorul unui automobil de ocazie, Andrei Lungu a fost transportat la spital unde a decedat.

În urma expertizei medico-legale s-a constatat că decesul a survenit din cauza intoxicației cu monoxid de carbon, iar conform pct.7.2 din procesul-verbal de cercetare nr.3/2020 din 28 mai 2020, cauza eliminării monoxidului de carbon este „întreținerea în stare nesatisfăcătoare a utilajului”.

A menționat că potrivit pct.8 din procesul-verbal de cercetare nr.3/2020 din 28 mai 2020, Agenția de Supraveghere Tehnică în concluziile sale referitoare la persoanele care au încălcat legislația din domeniul securității muncii, a indicat că:

- Prima persoană responsabilă este Petru Ceban, care l-a admis la locul de muncă pe decedat în funcția de fochist în lipsa calificării necesare, contrar pct.64 lit. a) din Hotărârea Guvernului nr. 1159 din 2007 cu privire la aprobarea Reglementării tehnice Reguli generale de apărare împotriva incendiilor în Republica Moldova”, potrivit cărora la exploatarea centralelor termice și a altor instalații de producere a căldurii la întreprinderi și în localități nu se admite: a) primirea la lucru a persoanelor care nu au urmat cursuri speciale de instruire și nu au obținut certificatele de calificare corespunzătoare; - care nu a asigurat instruirea salariaților în domeniul securității muncii; - nu a efectuat procedura de evaluare a riscurilor profesionale și ca urmare nu a elaborat și adus la cunoștință instrucțiunile de securitate în muncă care au menirea de a combate riscurile depistate în urma procedurii de evaluare a riscurilor cu care se pot confrunta salariații din unitate.

- A doua persoană responsabilă este Lungu Andrei, adică defunctul, care a încălcat normele din domeniul securității muncii, deoarece în sângele decedatului potrivit răspunsului Centrului de Medicină Legală s-a depistat 1,81% de alcool etilic, astfel decedatul a încălcat art. 19 alin. (1) din Legea RM nr.186 din 2008 care indică „fiecare lucrător își va desfășura activitatea în conformitate cu pregătirea profesională și instruirea sa, precum și cu instrucțiunile de securitate și sănătate în muncă primite din partea angajatorului, astfel încât să nu expună la pericol de accidentare sau de îmbolnăvire profesională nici propria persoană și nici alte persoane care ar putea fi afectate de acțiunile sau de omisiunile lui în timpul lucrului.

Deoarece reclamantii nu au fost de acord cu concluzia indicată în pct.8 din procesul-verbal de cercetare nr.3/2020 din 28 mai 2020, în partea ce vizează vinovăția decedatului, reclamantii au depus cerere prealabilă prin care au solicitat anularea parțială a acestuia. Însă la cererea prealabilă nu au primit răspuns, respectiv consideră că instanța de judecată urmează să aprecieze critic concluziile care rezultă din procesul verbal menționat, în partea menționată.

În acest context, avocatul reclamantilor consideră că, deși în sângele decedatului s-a depistat 1,81% alcool etilic, pentru a incrimina persoanei încălcarea art.19 alin. (1) Legea RM nr. 186 din 2008, urmează să fie demonstrat faptul că

anterior accidentului, salariatul a fost pregătit profesional, a fost instruit de către angajator în domeniul securității muncii, ceea ce de fapt *s-a constatat că nu a avut loc, or, deși inspectorul de muncă indică că potrivit unui registru decedatului i s-a adus la cunoștință prevederile instrucțiunii nr.5 ce ar reglementa careva reguli de comportament în cazangerie „de facto această instrucțiune lipsește la întreprindere” (nu există), precum și faptul că s-au prezentat două fișe de evidență a instruirilor în domeniul securității muncii din conținutul cărora rezultă că, instruirea a fost efectuată formal de către primarul Petru Ceban, ultimul neavând aceste competențe de instruire, deoarece însuși acesta nu avea cursurile de instruire trecute pentru a putea la rândul său să instruiască pe cineva, ceea ce contravine art. 17 alin. (7) din LP nr.186 din 2008, contrar pct.73-75 din Regulamentul aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.95 din 2009.*

Afirmă că toate aceste încălcări au fost recunoscute inclusiv de primarul Petru Ceban care, în explicațiile sale date în fața inspectorului de muncă, a recunoscut că el nu a parcurs cursurile de instruire, iar pe defunct l-a instruit doar verbal, făcând trimitere la pașaportul tehnic de exploatare a cazanului, alte instrucțiuni nu a elaborat și nu a efectuat procedura de evaluare a riscurilor deoarece nu a știut cum, nefiind nici acesta instruit.

Consideră că prin prisma prevederilor art. 17 alin. (1) din Legea nr.186/2008, în prezenta cauză angajatorul nu a asigurat condiții pentru ca salariatul să primească o instruire suficientă, adecvată, teoretică și practică în domeniul securității și sănătății în muncă, în special sub formă de informații, instrucțiuni și/sau lecții, încălcând inclusiv prevederile pct. 64 lit. a) din Hotărârea Guvernului nr.1159/2007 cu privire la aprobarea Reglementării tehnice „Reguli generale de apărare împotriva incendiilor în Republica Moldova”.

În opinia lui, doar în cazul în care se demonstra că toate aceste condiții au fost îndeplinite și că salariatul ar fi fost instruit corespunzător de o persoană competentă, inclusiv și asupra riscului de aflare în stare de ebrietate la muncă, decedatul ar fi obținut certificatul de calificare profesională și ar fi încălcat regulile respective, faptele constatate și urmările survenite puteau să fie incriminate defunctului.

Astfel, invocă responsabilitatea angajatorului exprimată prin întrunirea tuturor condițiilor de răspundere delictuală, și anume a prejudiciului sub forma decesului salariatului, fapta ilicită, care constă în crearea unor condiții dăunătoare de muncă, nerespectarea normelor de protecție a muncii și a cerințelor securității, neasigurarea securității și igienei muncii, iar faptul că nu s-a efectuat procedura de evaluare a riscurilor din întreprindere și ca rezultat nu s-a efectuat un plan de protecție și prevenire este o faptă ilicită contrară art. 10 alin. (4) lit. a) și b) din Legea nr.186/2008 fapt constatat și prin explicațiile lui Petru Ceban date în fața inspectorului de muncă, cât și prin procesul-verbal de cercetare.

Faptul că decedatul a fost primit la muncă în funcția de fochist în lipsa cursurilor speciale de instruire precum și dovada obținerii certificatului de calificare profesională este o altă faptă ilicită ce contravine pct. 64 lit. a) din Hotărârea Guvernului nr. 1159/2007.

Faptul că decedatului la locul de muncă nu i s-a asigurat condiții ca să primească o instruire suficientă, adecvată, teoretică și practică în domeniul securității și sănătății în muncă deoarece persoana care, cum se presupune că pur formal a efectuat procedura de instruire a decedatului a fost Ceban Petru, care la acel moment nu avea această competență din cauza că el singur nu a efectuat cursurile de

instruire care i-ar permite lui să poată să facă instruirea la alți salariați ceea ce este încă o faptă ilicită contrară art. 17 alin. (1) și alin. (7) din Legea nr.186/2008 și punctele 72-75 din Regulamentul aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 95 din 2009.

A menționat că la caz există și *legătura cauzală dintre faptă și prejudiciu*, or, prin expertiză medico-legală se constată că decesul a survenit în urma intoxicației cu monoxid de carbon, iar cercetarea accidentului de muncă a stabilit că acest monoxid de carbon a apărut în urma, „întreținerii în stare nesatisfăcătoare a utilajului” (cazanul) astfel că fapta ilicită prin care defunctul a fost admis la muncă de sine stătătoare fără pregătirea corespunzătoare”, are o legătură cauzală cu prejudiciul, or, în cazul în care era să fie corect pregătit cu susținerea examenelor de absolvire care permit eliberarea certificatelor de competență profesională, atunci era probabilitatea că cazanul să fie întreținut, folosit în mod sigur, astfel fiind posibilă evitarea accidentului.

Nu s-a petrecut procedura de evaluare a riscurilor profesionale și, în corespundere cu aceste riscuri, nu s-a efectuat un plan de protecție și prevenire, ceea ce a cauzat prejudiciul produs, decesul salariatului. Or, dacă era să fie evaluate riscurile era inevitabil să se depisteze riscul de menținere în stare nesatisfăcătoare a cazanului, ce consecințe pot apărea și, drept urmare, în planul de protecție și prevenire era să fie stabilită obligația de a instala senzori electrici care au menirea de a semnaliza despre prezența monoxidului de carbon în aer, era să se depisteze inclusiv și riscul de a se afla în stare de ebrietate la locul de muncă a salariaților cu propunerea măsurilor de prevenire, de exemplu prin trecerea controlului zilnic a stării de sănătate, cumpărarea mijloacelor electronice de testare a alcoolemiei în aerul expirat, mai ales că, în cazul de față, salariatul a fost scos la muncă într-o zi de odihnă, nelucrătoare, prin prisma art. 111 din Codul muncii.

Totodată, susține că decedatul nu a parcurs o instruire suficientă și adecvată din punct de vedere teoretic și practic în domeniul securității muncii de către o persoană competentă, or, dacă o persoană este instruită cu privire la riscurile ce pot surveni în urma exploatării incorecte a cazanului inclusiv survenirea decesului, riscul consumului alcoolului cu prezentarea ulterioară la locul de muncă de exemplu posibilitatea concedierii pe articol cu mențiunea în carnetul de muncă despre aceasta, riscul accidentării sale, cât și a altor salariați sau terțe persoane, instruirea altor salariați care, dacă văd un coleg în stare de ebrietate, fără ezitări să oprească din muncă de sine stătătoare a colegului cu informarea conducerii despre aceasta și altele, toate acestea dacă erau să fie predate în mod adecvat, exista probabilitatea evitării accidentului în sensul prevederilor pct. 70 din Regulamentul aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.95 din 2009.

Faptul că, însuși conducătorul locului de muncă, contrar art. 17 alin. (7) din Legea nr.186/2008, nu a participat la cursuri de instruire, drept rezultat nici nu putea obiectiv să instruiască în mod suficient teoretic și practic pe alți salariați, confirmă legătura cauzală dintre prejudiciu și faptă ilicită.

Astfel, având în vedere că angajatorul a dat dovadă de o neglijență gravă față de obligațiile ce îi revin de asigurare a securității muncii salariaților săi, drept rezultat a survenit accidentul de muncă mortal, care putea fi evitat.

Consideră că, circumstanțelor cauzei sunt aplicabile prevederile art. 1998 alin. (2) și art. 2013 alin. (1) din Codul civil, prin prisma căror, în acțiunile și inacțiunile angajatorului sunt prezente toate condițiile răspunderii civile delictuale cu repararea prejudiciului adus prin decesul membrului de familie, precum și încasarea

indemnizației unice pentru deces în accident de muncă, a eventualelor cheltuieli care au fost făcute pentru procedura de înmormântare, cheltuieli medicale, repararea prejudiciului moral și achitarea lunară a compensației în urma pierderii întreținătorului.

Referitor la indemnizația unică pentru deces în accident de muncă, a invocat că potrivit art. 18 alin. (2) din Legea securității și sănătății în muncă, în caz de deces al lucrătorului în urma unui accident de muncă sau a unei boli profesionale, unitatea care poartă vina pentru accidentul de muncă sau pentru boala profesională repară prejudiciul material cauzat persoanelor care au dreptul la aceasta, în modul și în mărimea stabilită de lege, și în plus, le plătește din contul mijloacelor proprii, o indemnizație unică, luându-se ca bază salariul mediu anual al celui decedat, înmulțit la numărul anilor compleți pe care acesta nu i-a trăit până la vârsta de 62 de ani, dar nu mai puțin de 10 salarii medii anuale.

Potrivit extrasului din contul salarial al decedatului prezentat de CNAS, pentru ultimele 24 luni precedente lunii decesului (ianuarie 2020), a constituit 61 028,58 lei/24 = 2 542,8575 salariu mediu lunar x 12 = 30 514,29 salariu mediu anual * 10 ani = 305 142,90 de lei, suma totală a indemnizației unice pentru deces în accident de muncă a salariatului, punând la baza calculului datele care rezultă din contul salarial al defunctului.

Astfel, în temeiul prevederilor Regulamentului cu privire la plata de către întreprinderi, organizații sau instituții a indemnizației unice pentru pierderea capacității de muncă sau decesul angajatului în urma unui accident de muncă sau a unei afecțiuni profesionale, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 513/1993, angajatorul urmează să achite o indemnizație unică de deces în accident de muncă în cuantum de 305 142,90 de lei.

Cu referire la compensația lunară a venitului ratat în urma pierderii întreținătorului, a invocat că în temeiul art. 2031 alin. (1) lit. a) alin. (2) lit. c) și d) și alin. (3) din Codul civil, este recunoscut dreptul soției de a cere repararea prejudiciului adus prin pierderea întreținătorului, aceasta fiind și cu grad de dizabilitate, iar la stabilirea despăgubirii se va ține seama de nevoile persoanei îndreptățite, precum și de veniturile pe care în mod normal defunctul le-ar fi avut pe perioada pentru care se acordă despăgubirea. În acest sens dispozițiile art. 2028-2030 și art. 2034 din Codul civil, se aplică în mod corespunzător.

Potrivit paginii oficiale a Biroului de Statistică din Republica Moldova media anuală a minimului de existență a persoanelor ce locuiesc în sate este de 2 002,80 lei, prin urmare, consideră că este echitabil de stabilit o compensație lunară viageră în sumă de 2002,80 lei lunar viager, plată care urmează a fi achitată retroactiv din luna pierderii întreținătorului, adică ianuarie 2020.

Cu referire la prejudiciul moral cauzat, a invocat aplicabilitatea prevederilor art. 2036 alin. (1) și art. 2032 alin. (3) din Codul civil.

Având în vedere faptul că dreptul Raisei Lungu de a avea o familie inclusiv formată din uniunea soț și soție este un drept nepatrimonial prejudiciat prin decesul soțului său, consideră că aceasta are dreptul la repararea prejudiciului moral care este unul extrem de mare din cauza că între ea și soțul său decedat s-a format o relație psiho-emoțională extrem de strânsă datorită conviețuirii în comun pe o perioadă de cel puțin 34 ani, au crescut și educat în comun un copil, ceea ce explică în mare parte intensitatea și mărimea prejudiciului moral adus prin decesul soțului, prejudiciu care consideră că urmează să fi reparat printr-o compensație bănească în sumă de

200 000 de lei.

Totodată, fiul defunctului, Constantin Lungu și-a pierdut tatăl cu care avea, la fel, strânse relații psiho-emoționale, pierderea cărora irecuperabil a creat un prejudiciu moral estimat la 200 000 de lei.

În vederea soluționării litigiului pe cale amiabilă reclamanții au expediat în adresa angajatorului cerere prealabilă, care deși a fost recepționată la 14 ianuarie 2021, a fost lăsată fără răspuns și executare, motiv pentru care s-a adresat cu prezenta acțiune în judecată.

Prin hotărârea din 17 februarie 2022 a Judecătorei Strășeni, sediul Călărași, s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Raisa Lungu și Constantin Lungu împotriva Primăriei s. Horodiște r-nul Călărași și Consiliului local Horodiște r-nul Călărași, intervenient accesoriu Petru Ceban, cu privire la încasarea indemnizației unice de deces în urma accidentului de muncă, compensației lunare viagere pentru pierderea întreținătorului, repararea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată.

S-a încasat în mod solidar de la Primăria și Consiliul satului Horodiște, r-nul Călărași în beneficiul Raisei Lungu suma de 76 286 de lei, cu titlu de indemnizație unică în legătură cu decesul soțului Andrei Lungu, în urma accidentului de muncă.

S-a încasat în mod solidar din contul Primăriei satului Horodiște și Consiliul satului Horodiște, r-nul Călărași în beneficiul lui Constantin Lungu suma de 76 286 de lei, cu titlu de indemnizație unică în legătură cu decesul tatălui Andrei Lungu, în urma accidentului de muncă.

S-a încasat în mod solidar din contul Primăriei satului Horodiște și Consiliul satului Horodiște, r-nul Călărași în beneficiul Raisei Lungu, suma de 2 003 lei cu titlu de compensație lunară viageră pentru pierderea întreținătorului, care se calculează și urmează a fi achitată începând cu luna ianuarie 2020.

S-a încasat în mod solidar din contul Primăriei satului Horodiște și Consiliul satului Horodiște, r-nul Călărași în beneficiul Raisei Lungu și Constantin Lungu suma de 20 000 de lei pentru fiecare cu titlu de prejudiciu moral.

S-a încasat în mod solidar din contul Primăriei satului Horodiște și Consiliul satului Horodiște, r-nul Călărași în beneficiul Raisei Lungu și Constantin Lungu a suma de 6 000 de lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică.

În rest cererea de chemare în judecată a fost respinsă ca neîntemeiată.

La 5 martie 2022, avocatul Dumitru Codreanu în interesele Raisei Lungu și lui Constantin Lungu, a declarat apel împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând modificarea acesteia prin admiterea integrală a cererii de chemare în judecată.

La 14 martie 2022, Primăria s. Horodiște, r-nul Călărași reprezentată de avocatul Mariana Ivasiutic și Consiliul local Horodiște, r-nul Călărași, au declarat apel împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând casarea integrală a ei, cu emiterea unei hotărâri noi, prin care cererea de chemare în judecată să fie respinsă integral.

Prin decizia din 1 noiembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, s-a admis apelul declarat de avocatul Mariana Ivasiutic, în interesele apelantei Primăria s. Horodiște, r-nul Călărași.

S-a respins apelul declarat de avocatul Dumitru Codreanu, în interesele apelanților Raisa Lungu și Constantin Lungu.

S-a casat integral hotărârea din 17 februarie 2022 a Judecătorei Strășeni, sediul Călărași și s-a pronunțat o hotărâre nouă, prin care:

Cererea de chemare în judecată depusă de Raisa Lungu și Constantin Lungu împotriva Primăriei s. Horodiște și Consiliului local Horodiște, r-nul Călărași, intervenient accesoriu Petru Ceban, cu privire la încasarea indemnizației unice de deces în urma accidentului de muncă, încasarea compensației lunare viagere pentru pierderea întreținătorului, repararea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată, s-a respins ca fiind neîntemeiată.

La 21 februarie 2023, avocatul Dumitru Codreanu, acționând în numele și interesele Raisa Lungu și lui Constantin Lungu, a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei din 1 noiembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău și modificarea hotărârii din 17 februarie 2022 a Judecătorei Strășeni, sediul Călărași, prin admiterea integrală a cererii de chemare în judecată sau casarea deciziei din 1 noiembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău și modificarea hotărârii din 17 februarie 2022 a Judecătorei Strășeni, sediul Călărași, în partea cheltuielilor de judecată și încasarea restului cheltuielilor de judecată în sumă de 9 000 lei, cu menținerea în rest a hotărârii.

În motivarea recursului, reprezentantul recurenților a invocat prevederile art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă, aprecierea arbitrară a probelor, art. 432 alin. (2) lit. c) din Codul de procedură civilă, interpretarea eronată a legii și încălcarea art. 6 din CEDO.

Referitor la faptul că legea a fost interpretată eronat și aplicată ulterior incorect a susținut că potrivit art. 1998 alin. (2) din Codul civil, prejudiciul cauzat prin fapte licite sau fără vinovăție se repară numai în cazurile expres prevăzute de lege, ceea ce vine în contradicție cu poziția instanței de apel care a indicat în decizie că „la caz nu a fost făcută dovada comiterii de către angajator a faptei ilicite, or prin emiterea ordonanței de scoatere de sub urmărire penală la data de 30 octombrie 2020, primarul Petru Ceban a fost reabilitat, iar lipsa cel puțin a unei condiții, potrivit regulii generale, exclude răspunderea delictuală, circumstanțe care permit instanței de apel a concluziona că în speță nu poate fi angajată vinovăția angajatorului în producerea accidentului de muncă”.

Consideră că acest fapt denotă interpretarea și aplicarea incorectă a legislației materiale și drept rezultat al acestei încălcări a fost faptul că atât instanța de fond cât și cea de apel nu a atras atenția la faptul că reclamantii au invocat în cererea de chemare în judecată cât și în cea de apel inclusiv art. 2013 din Codul civil, ce reglementează răspunderea pentru prejudiciul cauzat de un izvor de pericol sport care în teorie este o răspundere civilă delictuală obiectivă în lipsă de vinovăție a proprietarului.

A susținut că angajatorul este obligat prin art. 9 alin. (1) din Legea securității și sănătății în muncă nr. 186/2008, să asigure securitatea și sănătatea lucrătorilor sub toate aspectele ce țin de activitatea desfășurată.

Angajatorul, pentru a depista riscul de emanație a bioxidului de carbon din cazan, urma să instaleze senzori de avertizare a prezenței în aer a bioxidului de carbon.

La fel, angajatorul nu a întreprins nici o măsură profilactică pentru ca la angajații în stare de ebrietate să le fie stabilită această stare și să le fie interzis să activeze în stare de ebrietate. În cazul dat, angajatorul a încălcat prevederea legală sus-menționată.

La fel a menționat că în conformitate cu prevederile art. 2026 din Codul civil, prejudiciul produs din intenție nu se repară precum și prejudiciul se reduce din cauza culpei grave a salariatului.

Astfel, prejudiciul se reduce, ceea ce este în contradicție cu cuvântul se exclude, or instanța de fond a redus, iar Curtea de Apel în general a exclus răspunderea civilă a angajatorului.

Culpa gravă potrivit art. 20 din Codul civil este „Fapta este săvârșită din culpă gravă dacă persoana a săvârșit-o cu o profundă lipsă de prudență de care, în împrejurările cazului, era evident că trebuia să dea dovadă”.

Consideră că, chiar dacă decedatul a venit în stare de ebrietate aceasta în cazul dat nu poate fi încadrat ca și culpă gravă conform alin. (3) din art. 20 din Codul civil, dar ca și culpă simplă alin. (2) din art. 20, ce ar implica imposibilitatea aplicării în cazul dat a art. 2026 din Codul civil, și respectiv aplicarea completă a art. 2013 din Codul civil, răspunderea pentru prejudiciul adus de o sursă de pericol sporit, or dacă pe scurt o persoană este încadrată la locul de muncă fără a avea certificat de atestare profesională, deci o persoană nepregătită de a munci singur cu acel cazan, dacă o persoană este instruită în domeniul securității muncii de o persoană incompetentă de a face această operațiune nu mai putem vorbi despre încălcarea careva instrucțiuni ori aceasta poate fi doar atunci când se demonstrează că salariatul a fost instruit cuvenit de o persoană ce avea acest drept și doar după aceasta contrar instruirilor le-a încălcat. Doar atunci putem vorbi despre o încălcare.

În cazul de față a fost admisă o persoană la locul de muncă neinstruită cuvenit, nu s-au luat măsuri de prevenție a riscurilor profesionale, inclusiv prezența în stare de ebrietate la locul de muncă, nu trebuia să fie admis în general în asemenea funcție prin cumul (fochist) o dată ce nu avea certificat de calificare profesională, ceea ce permite de a nu încadra acțiunile/inacțiunile decedatului ca și culpă gravă, ci ca o simplă culpă.

A menționat că instanța de apel, doar a enumerat art. 2013 din Codul civil, însă nu a motivat din ce cauză el nu se aplică speței, deși aceasta este un argument de bază al recurenților, atât în cererea de chemare în judecată, cât și în cererea de apel.

Referitor la faptul că legea a fost interpretată și aplicată ulterior incorect, reprezentantul recurenților a relatat că, motivele de respingere de către instanța de apel a cererii de chemare în judecată ca nefondată se bazează pe 3 aspecte: că primarul a fost scos de sub urmărire penală și aceasta face imposibilă atragerea la răspundere civilă a angajatorului, că decedatul a venit în stare de ebrietate și doar el e vinovat în producerea accidentului și că decedatul a fost instruit cuvenit de către primarul Petru Ceban, care avea trecute toate cursurile necesare pentru a putea instrui alți salariați și avea și certificat de competență profesională.

Consideră această concluzie ca fiind incorectă, iar caracterul arbitrar al examinării probelor care au dus la aceste concluzii sunt: scoaterea persoanei fizice de sub urmărire penală prin ordonanța procurorului, nu echivalează cu imposibilitatea atragerii persoanei juridice la răspundere civilă delictuală. Or, răspunderea civilă delictuală urmărește scopul reparării integrale a prejudiciului material/moral adus și nu are ca efect repedepsirea penală, respectiv sunt cazuri când de exemplu persoana evită răspunderea penală dar este atrasă la răspundere civilă, de exemplu cele specificate la art. 2013, 2010-2011, 2008, 2002 din Codul civil.

Această ordonanță are doar efectul ca persoana fizică vizată să nu fie iarăși supusă reurmăririi penale, deși și în acest caz sunt excepțiile prevăzute în Codul de

procedură penală care permit reluarea urmăririi penale chiar și dacă anterior persoana a fost scoasă de sub urmărire penală (de exemplu viciu fundamental la adoptarea ordonanței, fapte noi sau recent descoperite despre care nu se cunoștea etc.) respectiv este complet incorect apreciată această ordonanță, care nicidecum nu are un caracter de imposibilitate de atragere la răspundere civilă delictuală a angajatorului persoană juridică și nicidecum nu are efect de lucru judecat în partea efectelor civile, conform art. 123 din Codul de procedură civilă.

Referitor la faptul că decedatul a venit în stare de ebrietate la locul de muncă și cauza producerii accidentului îi aparține doar lui, la fel consideră greșită concluzia că dacă un salariat și-a permis prezentarea la locul de muncă în stare de ebrietate, automat el devine vinovat pentru accidentul de muncă în care a suferit. Or, angajatorul trebuie să ia măsuri pentru a evita prezentarea personalului în stare de ebrietate la serviciu, instruirea referitor la riscurile care pot urma în cazul prezentării în stare de ebrietate, introducerea mecanismelor necesare pentru a depista și contracara aceste situații, sau luarea măsurilor de către angajat cum ar fi concedierea, răspunderea materială pentru paguba materială și alte măsuri eficiente.

Instanța de apel, a apreciat în mod arbitrar conținutul procesului-verbal de cercetare a accidentului de muncă, indicând faptele ilicite ale decedatului, și anume, starea de ebrietate și exploatarea incorectă a cazanului, însă nu a dat apreciere faptelor ilicite grave comise de angajator, la caz primarul Petru Ceban, indicând concluziile procurorului din ordonanța sa, apreciindu-le ca fapte constatate conform art. 123 alin. (5) din Codul de procedură civilă.

Totodată concluzia Agenției pentru Supravegherea Tehnică din pct. 8, precum că Petru Ceban a admis o serie de încălcări grave cum ar fi admiterea decedatului în funcția de fochist fără ca ultimul să aibă dreptul de a activa în asemenea funcție contrar pct. 64 din Regulile generale de apărare împotriva incendiilor aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 1159/2007.

Referitor la faptul că angajatorul nu a asigurat instruirea în domeniul securității muncii a salariaților, inclusiv și pe decedat, au evidențiat că primarul a dus în eroare instanța de apel și Procuratura prezentând diploma de studii și procesul verbal nr. 675 din 30 decembrie 2013 eliberat de Centrul de instruire „Instruct-Montgaz” SRL și SRL „Moldovagaz”, or legislația prevede că pentru a fi efectuată operațiunea de instruire în domeniul securității muncii persoana trebuie să treacă cursurile de instruire de nivelul doi cu durată minimă de 40 ore, care permite organizarea activității de protecție și prevenire prin asumarea de angajator fără a crea un serviciu intern de protecție și prevenire fără contractarea unui serviciu extern sau fără numirea persoanelor desemnate special pentru asemenea activități în condițiile pct. 5 din Hotărârea Guvernului nr.95/2009.

Respectiv nu orice persoană poate fi admisă în calitatea de instructor pentru a instrui în domeniul securității muncii pe alți salariați, când prin art. 17 alin. (1) se obligă ca angajatorul să asigure salariatul cu „o instruire suficientă, adecvată, teoretică și practică în domeniul securității și sănătății în muncă, în special sub formă de informații, instrucțiuni și/sau lecții”.

Totodată, angajatorul nu trebuia să îl angajeze pe Andrei Lungu în calitate de fochist, or acesta nu avea cunoștințele și competențele profesionale necesare, astfel a fost încălcată legislația.

În concluzie, a conchis că, în cazul dat decedatul nu putea fi admis în funcția de fochist sub trei aspecte: nu avea certificat de competență profesională, ziua

producerii accidentului era declarată zi de nelucrătoare, iar el ca persoană cu dizabilitate accentuată nu a fost prevenit despre faptul că poate refuza ieșirea la serviciu și, în final, nefiind instruit de o persoană competentă în domeniul securității muncii conform pct. 70 din Hotărârea Guvernului nr. 95/2008, având în vedere că primarul ca persoană care l-a instruit conform fișei nu avea aceste competențe. Astfel întreaga vină îi aparține angajatorului.

În conformitate cu art. 434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Cu referire la termenul de declarare a recursului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că, Curtea de Apel Chișinău a emis decizia la 1 noiembrie 2022. Copia deciziei a fost comunicată reprezentantului recurenților, prin intermediul poștei electronice, la 2 februarie 2023 (f.d.248, vol.I).

Din acest motiv, recursul depus de avocatul Dumitru Codreanu în numele și interesele Raisei Lungu și lui Constantin Lungu, la 21 februarie 2023, a fost declarat în termen.

Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa intimaților copia recursului, cu înștiințarea despre posibilitatea depunerii referinței, la 12 mai 2023, însă până la data examinării intimații nu au depus referință.

Conform art. XI alin. (1) și (3) din Legea pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023, prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, cu excepția art.IV, V pct.1–9 și 11–16 și art. VII, care vor intra în vigoare la 1 septembrie 2023.

Recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Din sensul normei de drept enunțate, urmează că legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale, cu excepția temeiurilor în baza cărora se vor examina recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi.

Respectiv, recursul declarat de avocatul Dumitru Codreanu în numele și interesele Raisei Lungu și lui Constantin Lungu, a fost depus până la data intrării în vigoare a Legii pentru modificarea unor acte normative nr. 246 din 31 iulie 2023, și va fi examinat în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului, conform noilor reglementări procedurale.

Or, având în vedere că legea procedural civilă, care impune obligații noi anulează sau reduce drepturile procedurale ale participanților la proces, limitează exercitarea unor drepturi or stabilește sancțiuni procedurale noi sau suplimentare, nu are putere retroactivă recursul se va examina conform procedurii de judecare a recursului în vigoare la data depunerii acestuia, deoarece după sensul său norma referitoare la temeiuri cuprinde și procedura, or, temeiurile nu pot fi separate de procedura de examinare și soluționare, ele fiind un tot întreg organic.

În conformitate cu prevederile art. 431 din Codul de procedură civilă, examinarea recursului împotriva deciziilor instanțelor de apel ține de competența Curții Supreme de Justiție.

Asupra admisibilității recursului decide un complet din 3 judecători.

Recursul considerat admisibil se examinează într-un complet din 3, 5 sau 9 judecători ai Curții Supreme de Justiție.

Judecătorii care au examinat admisibilitatea recursului pot participa și la examinarea recursului în cauză.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție a considerat inoportună citarea participanții la proces pentru a se pronunța cu privire la problemele invocate în recurs, întrucât argumentele expuse în cererea de recurs au fost formulate cu suficientă claritate.

În cauza CtEDO Covalenco v. Moldova nr. 72164/14 16 septembrie 2020, Curtea a statuat că este necesar organizarea unei audieri: a) în cazul în care există necesitatea de a evalua dacă circumstanțele au fost stabilite corect de către autorități (a se vedea Malhous v. Republica Cehă [MC], nr. 33071/96, § 60, 12 iulie 2001); b) atunci când circumstanțele cer ca instanța să-și formeze propria impresie referitoare la justițiabili, prin acordarea dreptului de a explica propria lor situație personală, în mod direct sau prin intermediul unui reprezentant (a se vedea Göç, pre-citată, § 51; Miller, pre-citată, § 34 in fine; și Andersson v. Suedia, nr. 17202/04, § 57, 7 decembrie 2010); c) în cazul în care instanța are nevoie de a obține o clarificare cu privire la anumite detalii, inter alia prin intermediul unei audieri (a se vedea Fredin v. Suedia (nr. 2), 23 februarie 1994, § 22, Seria A nr. 283-A, și Lundevall v. Suedia, nr. 38629/97, § 39, 12 noiembrie 2002).

La cazul din speță, toate punctele de drept care puteau exista, pot fi cercetate și soluționate în mod obiectiv pe baza înscrisurilor și documentelor prezente la dosar.

În esență, recurenții și intimații au avut posibilitatea să prezinte poziția în scris și să răspundă la argumentele părților adverse.

Astfel, examinând recursul declarat împotriva deciziei din 1 noiembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, în limitele controlului de legalitate, în lipsa părților, în raport cu criticele invocate, pe baza materialelor din dosar, în coroborare cu normele de drept aplicabile speței, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție, va admite recursul declarat de avocatul Dumitru Codreanu în numele și interesele Raisei Lungu și lui Constantin Lungu, cu casarea integrală a deciziei din 1 noiembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău și menținerea hotărârii din 17 februarie 2022 a Judecătoriei Strășeni, sediul Călărași, din considerentele ce succed.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze decizia instanței de apel și să mențină hotărârea primei instanțe.

Astfel, circumstanțele cauzei prezentate de părți și determinate de instanțele de judecată în fazele procesuale anterioare denotă, în special, următoarele.

În temeiul acordului adițional la contractul individual de muncă nr. 23 din 1 octombrie 2012 încheiat între angajatorul Primăria Horodiște, Călărași, reprezentată de primarul Petru Ceban, și salariatul Andrei Lungu, angajat în calitate de paznic în cadrul Primăriei satului Horodiște, r-nul Călărași, Andrei Lungu a fost angajat în calitate de fochist, începând cu 13 noiembrie 2019, în perioada sezonului de încălzire, pe perioadă nedeterminată. În funcția de fochist mai activau patru persoane.

Conform graficului de lucru stabilit pentru luna ianuarie 2020 și declarațiilor martorului, explicațiilor participanților la proces, în data de 07 ianuarie 2020 martorul Chicu Gheorghe s-a aflat la serviciu, în tură, iar a doua zi, la data de 8

ianuarie 2020, aproximativ ora 08:00, serviciul a fost transmis în responsabilitatea salariatului Lungu Andrei.

Potrivit certificatului de deces DC-IV 1776958 eliberat de Primăria Horodiște, r-nul Călărași la 9 ianuarie 2020, Andrei Lungu, născut la 27 ianuarie 1959, a decedat la 8 ianuarie 2020, actul de deces nr. 4 (f. d.25, vol. I).

Având în vedere faptul că Andrei Lungu a decedat la locul de muncă, circumstanțele decesului au fost examinate de Agenția pentru Supraveghere Tehnică.

În rezultatul cercetării, evenimentul menționat a fost încadrat în categoria accidentelor de muncă mortale și s-a finalizat cu emiterea procesului-verbal de cercetare a accidentului de muncă mortal nr.3/2020 din 28 mai 2020.

Astfel, în conformitate cu procesul-verbal nr. 3/2020 din 28 mai 2020 al Agenției pentru Supraveghere Tehnică (f.d.18-24, vol. I), a fost cercetat accidentul de muncă mortal produs în Primăria s. Horodiște, r-nul Călărași, la 8 ianuarie 2020, aproximativ ora 15:30, în privința accidentatului Lungu Andrei Gheorghe, salariat în cadrul Primăriei s. Horodiște, r-nul Călărași, nemijlocit în cazangeria autorității publice, în rezultatul degajării monoxidului de carbon, având în drept cauze: prezentarea salariatului în stare de ebrietate, prin ce s-a expus riscului, exploatarea incorectă a echipamentului de muncă, întreținerea în stare nesatisfăcătoare a utilajului, admiterea la muncă în postul de fochist a persoanelor în lipsa instruirilor necesare și calificării corespunzătoare.

Potrivit pct. 8 din procesul-verbal nr. 3/2020 din 28 mai 2020, Petru Ceban, în calitate sa de primar al s. Horodiște, r-nul Călărași, a admis la locul de muncă salariații în posturile de fochist în lipsa calificării necesare, ceea ce contravine prevederilor Hotărârii Guvernului nr. 1159 din 24.10.2007 cu privire la aprobarea Reglementării tehnice „Reguli generale de apărare împotriva incendiilor în Republica Moldova” RT DSE 1.01-2005 pct. 64 – la exploatarea centralelor termice și a altor instalații de producere a căldurii la întreprinderi și în localități nu se admite: a) primirea la lucru a persoanelor care nu au urmat cursuri speciale de instruire și nu au obținut certificatele de calificare corespunzătoare. Nu a asigurat instruirea în domeniul securității și sănătății în muncă a angajaților de către persoane instruite care îndeplinesc cerințele minime de pregătire în domeniul securității și sănătății în muncă, corespunzătoare nivelului doi (Hotărârea Guvernului nr. 95 din 05.02.2009 -pentru aprobarea unor acte normative privind implementarea Legii securității și sănătății în muncă nr. 186 – XVI din 10.07.2008). Nu a elaborat, aprobat și adus la cunoștința salariaților toate instrucțiunile necesare conform activității desfășurate de unitate, potrivit prevederilor Legii nr. 186 din 10.07.2008 securității și sănătății în muncă, Capitolul III Obligațiile angajatorilor, art. 9 pct. 1, angajatorul este obligat să asigure securitatea și sănătatea lucrătorilor sub toate aspectele ce țin de activitatea desfășurate. Ceea ce prevede inclusiv și evaluarea riscurilor la locul de muncă, instruirea angajaților și asigurarea instruirilor pentru personalul desemnat, cât și elaborarea și aprobarea tuturor instrucțiunilor conform prevederilor legale în vigoare.

Totodată, potrivit pct. 8 din procesul-verbal nr. 3/2020 din 28 mai 2020, Lungu Andrei, fochist: s-a expus riscului în timpul activității fiind în stare de ebrietate, contrar prevederilor art. 19 alin. (1) din Legea nr. 186 din 10.07.2008, în temeiul căroră, fiecare lucrător își va desfășura activitatea în conformitate cu pregătirea profesională și instruirea sa, precum și cu instrucțiunile de securitate și sănătate în muncă primite din partea angajatorului, astfel încât să nu se expună la pericol de

accidentare sau de îmbolnăvire profesională nici propria persoană și nici alte persoane care ar putea fi afectate de acțiunile sau de omisiunile lui în timpul lucrului.

Potrivit actului Centrului de Medicină Legală din 10 martie 2020, Cauza decesului lui Lungu Andrei, a survenit în rezultatul intoxicației cu bioxid de carbon, care se confirmă prin datele examinării cadavrului și depistarea în sângele acestuia a 77% de carboxihemoglobină. La fel, centrul a constatat că la examenul toxicologic în sângele cadavrului s-a depistat 1,81% alcool etilic (în urină s-a depistat 2,64% alcool etilic) (f.d.31, vol. I).

Conform raportului de expertiză judiciară nr. 202012C0008 din 27 februarie 2020, efectuând examinarea și expertiza medico-legală a cadavrului, expertul judiciar Vodă Nicolae a concluzionat asupra faptului că: pe cadavrului lui Lungu Andrei s-a depistat leziuni corporale: o excoriație pe față, produse cu sau de obiect dur contondent, în perioada de până la câteva zile înainte de deces, care se califică ca vătămări corporale neînsemnate și nu sunt în legătură cauzală cu decesul acestuia; La examenul toxicologic în sângele cadavrului s-a depistat 1,81 13 ‰ alcool etilic, ce în viață corespunde stării de ebrietate alcoolice medii (în urină s-a depistat 2,64 ‰ alcool etilic; Moartea lui Lungu Andrei a survenit la 08 ianuarie 2020 în rezultatul intoxicației cu monoxid de carbon, ce se confirmă prin datele examinării cadavrului și depistării în sângele lui a 77% de carboxihemoglobină la examenul toxicologic (f.d.64-67, vol. I).

La 11 ianuarie 2021, Raisa Lungu și Constantin Lungu, prin intermediul avocatului Dumitru Codreanu, au înaintat cerere prealabilă către Primăria s. Horodiște, r-nul Călărași, solicitând achitarea indemnizației unice pentru decesul în accident de muncă Raisei Lungu și lui Constantin Lungu în sumă de 305 142,90 de lei, precum și repararea prejudiciului moral printr-o compensație bănească în sumă de 200 000 lei în beneficiul Raisei Lungu și în sumă de 200 000 lei în beneficiul lui Lungu Constantin (f.d.37-41, vol. I).

Prin decizia nr. 01/14-01 din 4 mai 2021, Consiliul local Horodiște, r-nul Călărași, a decis respingerea cererii depusă de Raisa Lungu și Constantin Lungu cu privire la achitarea indemnizației unice pentru deces în accident de muncă și repararea prejudiciului moral, ca fiind lipsită de temeii (f.d.62, vol. I).

Reieșind din această concluzie, reclamantii au înaintat în instanță acțiunea, prin care solicită încasarea indemnizației unice de deces în urma accidentului de muncă, încasarea compensației lunare viagere pentru pierderea întreținătorului, repararea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată.

Instanțele de judecată ierarhic inferioare au adoptat hotărârile sus-citate.

Prima instanță, prin hotărârea din 17 februarie 2022 a Judecătorei Strășeni, sediul Călărași, a conchis că la caz se întrunesc elementele constitutive ale răspunderii delictuale exprimate prin fapta prejudiciabilă, urmările prejudiciabile, vinovăția și legătura cauzală dintre acțiunile și inacțiunile angajatorului Primăria s. Horodiște, r-nul Călărași și acțiunile, inacțiunile salariatului Andrei Lungu, decedat în accident de muncă, iar reieșind din limitele judecării cauzei civile, urmările prejudiciabile survenite în raport cu salariatului Andrei Lungu, instanța de judecată a constatat că este legal și întemeiată tragerea Primăriei s. Horodiște, r-nul Călărași la răspundere delictuală pentru decesul salariatului Andrei Lugu în accident de muncă.

În drept, prima instanță a reținut prevederile art. 1998 alin. (1), art. 2013 alin. (1), (2), art. 2022 alin. (1), (2), (3), art. 2025 alin. (1) din Codul civil și art. 222 alin. (1) lit. a) și alin. (3), art. 329 alin. (1), (2) din Codul muncii.

În acest esență, având în susținere procesul-verbal de cercetare nr.3/2020 din 28 mai 2020 al Agenției pentru Supraveghere Tehnică, instanța a constatat că responsabilitatea în rezultatul căruia a decedat Andrei Lungu, salariat în cadrul Primăriei s. Horodiște, r-nul Călărași, în accident de muncă produs în Primăria s. Horodiște, r-nul Călărași, la 8 ianuarie 2020, aproximativ ora 15:30, în cazangeria autorității publice, în rezultatul degajării monoxidului de carbon, este mixtă.

Responsabilitatea angajatorului, reprezentat de Petru Ceban, în calitate sa de primar al s. Horodiște, r-nul Călărași, constă în faptul că a admis la locul de muncă salariatul la postul de fochist în lipsa calificării necesare, ceea ce contravine prevederilor pct. 64 Reglementarea tehnică „Reguli generale de apărare împotriva incendiilor în Republica Moldova” RT DSE 1.01-2005, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 1159 din 24.10.2007, nu a asigurat instruirea în domeniul securității și sănătății în muncă a angajaților de către persoane instruite care îndeplinesc cerințele minime de pregătire în domeniul securității și sănătății în muncă, corespunzătoare nivelului doi, conform Hotărârii Guvernului nr. 95 din 05.02.2009 pentru aprobarea unor acte normative privind implementarea Legii securității și sănătății în muncă nr. 186 – XVI din 10.07.2008), precum și nu a elaborat, aprobat și adus la cunoștința salariaților toate instrucțiunile necesare conform activității desfășurate de unitate, potrivit prevederilor Legii nr. 186 din 10.07.2008 securității și sănătății în muncă.

Responsabilitatea salariatului Lungu Andrei, constă în faptul că acesta s-a expus riscului în timpul activității fiind în stare de ebrietate, încălcând prevederile art. 19 alin. (1) din Legea nr. 186 din 10.07.2008.

Deci, instanța de judecată a concluzionat asupra temeiniciei tragerii Primăriei s. Horodiște, r-nul Călărași, la răspundere delictuală pentru prejudiciul cauzat salariatului decedat în accident de muncă, având în vedere constatările și concluziile Agenției pentru Supraveghere Tehnică, prin care se confirmă că decesul lucrătorului a survenit în urma unui accident de muncă nu numai din vina unității, ci și a accidentatului.

Iar, având în vedere că la caz se aplică răspunderea mixtă și mărimea indemnizației unice se reduce în dependență de gradul de vinovăție a accidentatului.

Prima instanță a considerat echitabil să stabilească indemnizația unică pentru decesul salariatului în accident de muncă în proporție de ½ din suma totală de 305 142,90 de lei, ceea ce constituie suma de 152 571,45 de lei.

Referitor la capătul de cerere privind încasarea compensației lunare viagere pentru pierderea întreținătorului, prima instanță a menționat că în conformitate cu art. art. art.2031 alin. (1) lit. a) alin. (2) lit. c) și d) și alin. (3) din Codul civil, în temeiul cărora, este recunoscut dreptul soției de a cere repararea prejudiciului adus prin pierderea întreținătorului, aceasta deținând inclusiv grad de dezabilitate, reieșind din media anuală a minimului de existență a persoanelor ce locuiesc în sate este de 2002 lei 80 bani, precum și ținând cont de nevoile persoanei îndreptățite, precum și de veniturile pe care, în mod normal defunctul le-ar fi avut pe perioada pentru care se acordă despăgubirea, instanța de judecată ajunge la concluzia că este legal și întemeiat a admite în această parte integral pretențiile Raisei Lungu cu încasarea din contul Primăriei s. Horodiște și al Consiliului s. Horodiște, r-nul

Călărași în beneficiul Raisei Lungu a sumei de 2003 (două mii trei) lei cu titlu de compensație lunară viageră pentru pierderea întreținătorului, care se calculează și urmează a fi achitată începând cu luna ianuarie 2020.

Cu privire la pretențiile reclamantilor privind încasarea despăgubirii în mărime de 200 000 lei cu titlu de prejudiciu moral pentru fiecare, ținând cont de circumstanțele producerii accidentului de muncă, nemijlocit ale decesului salariatului Lungu Andrei în accident de muncă, responsabilitatea angajatorului pentru securitatea și sănătatea în muncă, comportamentul angajatorului în raport cu membrii familiei în drept să pretindă repararea benevolă a prejudiciului cauzat, care nu și-a recunoscut responsabilitatea în producerea accidentului de muncă, respectiv a desconsiderat suferința membrilor familiei în urma decesului lui Lungu Andrei, dreptul membrilor familiei de a avea o familie formată din uniunea soț și soție, raporturi existente între tată și fiu, care constituie un drept nepatrimonial prejudiciat prin decesul soțului/tatălui său, reieșind din relația psiho-emoțională existentă între membrii familiei și defunctul Lungu Andrei, vârsta membrilor familiei, în această parte, instanța de judecată a conchis să admită parțial pretențiile reclamantilor și să încaseze din contul Primăriei s. Horodiște și al Consiliului s. Horodiște, r-nul Călărași în beneficiul Raisei Lungu și în beneficiul lui Constantin Lungu a câte 20 000 lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat în urma decesului membrului familiei în accident de muncă.

În rest, în partea care depășește cuantumul respectiv, ținând cont de circumstanțele de fapt constatate, de răspunderea mixtă a angajatorului și a salariatului pentru producerea accidentului de muncă și mărimea prejudiciului despăgubit prin plata indemnizației unice stabilite supra, instanța de judecată a concluzionat să respingă pretențiile reclamantilor cu privire la repararea prejudiciului moral ca fiind vădit disproportionale circumstanțelor cauzei.

Totodată, instanța reținut că în toate cazurile, concluzia instanței de judecată cu privire la răspunderea solidară a Primăriei s. Horodiște și a Consiliului s. Horodiște, r-nul Călărași, față de reclamantii Raisa Lungu și Constantin Lungu, se întemeiază pe prevederile Legii nr. 436 din 28-12-2006 privind administrația publică locală. Or, în conformitate cu art. 40 alin. (2) lit. g) din Legea nr. 436 din 28-12-2006 privind administrația publică locală, primăria, ca structură funcțională, asigură executarea bugetului unității administrativ-teritoriale, în conformitate cu deciziile consiliului local, și respectarea prevederilor legale.

Cu referire la argumentele invocate de pârâți și intervenientul accesoriu privitor la îndeplinirea de către angajator a obligațiilor de instruire a salariaților, nemijlocit a salariatului Lungu Andrei, decedat în accident de muncă, instanța de judecată a conchis că acestea sunt lipsite de suport probant. Argumentele acestora sunt combătute prin probele pertinente și concludente administrate în proces, or, salariatul Lungu Andrei a decedat la locul de muncă, iar circumstanțele decesului au fost examinate de Agenția pentru Supraveghere Tehnică, care deține competența materială exclusivă de verificare primară și la fața locului a circumstanțelor și constatare a accidentului de muncă, constatări și concluzii consemnate în temeiul procesului-verbal nr. 3/2020 întocmit în data de 28 mai 2020 de Agenția pentru Supraveghere Tehnică.

Respectiv, prima instanță a accentuat că argumentele pârâților întemeiate pe circumstanțele care rezultă din fișa personală de instruire în domeniul securității și sănătății în muncă, pretinsă a fi întocmită în privința salariatului Lungu Andrei de

angajatorul Primăria s. Horodiște, r-nul Călărași (f.d.112-115, vol. I), precum și studiile de specialitate efectuate de către reprezentantul angajatorului, primarul s. Horodiște, r-nul Călărași, Petru Ceban, circumstanțele instalării cazanului de gaz, sunt contradictorii circumstanțelor constatate în baza procesului verbal nr. 3/2020 întocmit în data de 28 mai 2020 de Agenția pentru Supraveghere Tehnică, întocmit inclusiv în baza explicațiilor lui Petru Ceban și a înscrisurilor deținute de autoritatea publică la data cercetării accidentului de muncă, concluzii certe confirmate prin înscrisurile cercetate supra, care nu au fost contestate de către angajator, sunt pertinente, concludente în prezentul proces.

Totodată, atât reclamantul, cât și pârâții și intervenientul accesoriu de partea pârâților, prin prisma prevederilor art. 117 și art. 118 alin. (1) din Codul de procedură civilă, nu au prezentat probe pertinente și concludente care să infirme circumstanțele constatate de Agenția pentru Supraveghere Tehnică, care a constatat responsabilitatea comună a angajatorului și a salariatului în producerea accidentului de muncă.

Curtea de Apel Chișinău, prin decizia din 1 noiembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, a admis apelul declarat de avocatul Mariana Ivasiutic, în interesele apelantei Primăria s. Horodiște, r-nul Călărași, a respins apelul declarat de avocatul Dumitru Codreanu, în interesele apelanților Raisa Lungu și Constantin Lungu, a casat integral hotărârea din 17 februarie 2022 a Judecătorei Strășeni, sediul Călărași și a pronunțat o hotărâre nouă, prin care: cererea de chemare în judecată depusă de Raisa Lungu și Constantin Lungu împotriva Primăriei s. Horodiște și Consiliului local Horodiște, r-nul Călărași, intervenient accesoriu Petru Ceban, cu privire la încasarea indemnizației unice de deces în urma accidentului de muncă, încasarea compensației lunare viagere pentru pierderea întreținătorului, repararea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată, s-a respins ca fiind neîntemeiată.

Instanța de apel și-a argumentat soluția reținând că, concluziile instanței de fond privind temeinica parțială a acțiunii în condițiile în care la caz nu au fost întrunite toate condițiile generale necesare pentru angajarea răspunderii delictuale a Primăriei s. Horodiște, r. Călărași, dat fiind că la caz nu a fost făcută dovada comiterii de către angajator a faptei ilicite.

În contextul menționat, Colegiul instanței de apel a reținut că prin emiterea ordonanței de scoatere de sub urmărire penală la data de 30 octombrie 2020, primarul Ceban Petru a fost reabilitat, ce exclude răspunderea delictuală și că în speță nu poate fi angajată vinovăția angajatorului în producerea accidentului de muncă, or Primăria s. Horodiște, r. Călărași a făcut dovada că accidentul de muncă s-a produs din cauza accidentatului, care s-a prezentat la locul de muncă în stare de ebrietate alcoolică avansată, nu a respectat cerințele incluse în fișa de post pentru fochist și instrucțiunile primite cu referire la modul de exploatare a cazanului cu ardere solidă care sunt înscrise în pașaportul tehnic al cazanului, a adormit la locul de muncă, a admis exploatarea cazanului cu ușile deschise și a închis căile de aerisire fapt care a provocat emanarea monoxidului de carbon în încăperea cazangeriei care a și în consecință intoxicația sa, caz în care angajatorul urmează a fi absolvit de răspundere în acest sens.

Astfel, a conchis că pretențiile formulate de reclamantii/apelanți Lungu Raisa, Lungu Constantin sunt nefondate, în condițiile în care lipsește vinovăția angajatorului în producerea accidentului de muncă, or contrar sarcinii pozitive de probațiune nu a fost dovedită comiterea de către pârâți a vreunei fapte ilicite în raport

cu Lungu Andrei, la materialele cauzei nefiind anexate probe, ce ar dovedi faptul cauzării prejudiciului.

Totodată, instanța de apel a constatat că prin prisma art.1998 din Codul civil reclamanții nu sunt îndreptățiți să pretindă încasarea din contul pârâților a prejudiciului material și moral, cu obligarea acestora la plata indemnizației unice de deces în accident de muncă, stabilirea compensației lunare viagere pentru decesul întreținătorului, deoarece în privința acestora nu se întrunesc cumulativ elementele răspunderii delictual civile.

În condițiile în care s-a constatat cu certitudine netemeinicia cerinței de bază, pe cale de consecință, Colegiul a respins și celelalte cerințe secundare care poartă soarta cerinței de bază.

Decizia instanței de apel a fost contestată cu recurs de către avocatul Dumitru Codreanu, care acționează în numele și interesele Raisei Lungu și lui Constantin Lungu.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră concluziile instanței de apel neîntemeiate, rezultate din aprecierea improprie a probelor și interpretarea și aplicarea eronată a normelor de drept material, fapt care constituie temei de casare a deciziei.

Totodată, instanța de recurs consideră întemeiate criticile aduse de reprezentantul recurenților referitor la netemeinicia soluției instanței de apel.

În susținerea opiniei enunțate, Completul de judecată reține că în conformitate cu art. 1998 alin. (1) din Codul civil, cel care acționează față de altul în mod ilicit, cu vinovăție este obligat să repare prejudiciul patrimonial, iar în cazurile prevăzute de lege, și prejudiciul moral cauzat prin acțiune sau omisiune.

În conformitate cu art. 2013 alin. (1) din Codul civil, persoana a cărei activitate este legată de un izvor de pericol sporit pentru lumea înconjurătoare (exploatarea vehiculelor, a instalațiilor, mecanismelor, folosirea energiei electrice, a substanțelor explozibile, efectuarea lucrărilor de construcții etc.), care în prezentul proces este Primăria s. Horodiște, r-nul Călărași și care a acționat față de salariat în mod ilicit cu vinovăție, încălcând legislația muncii și legislația securității și sănătății în muncă, are obligația să repare prejudiciul cauzat de izvorul de pericol sporit, exprimat prin decesul lui Lungu Andrei în accident de muncă.

Potrivit prevederilor art. 2 alin. (1), (2) din Legea securității și sănătății în muncă nr. 186 din 10 iulie 2008, prezenta lege reglementează raporturile juridice ce țin de instituirea de măsuri privind asigurarea securității și sănătății lucrătorilor la locul de muncă. Prezenta lege stabilește principiile generale privind prevenirea riscurilor profesionale, protecția lucrătorilor la locul de muncă, eliminarea factorilor de risc și de accidentare, informarea, consultarea, participarea echilibrată, instruirea lucrătorilor și a reprezentanților acestora, precum și liniile directoare generale privind aplicarea principiilor menționate.

În corespundere cu art. 9 alin. (1) – (3) din Legea nr. 186, angajatorul este obligat să asigure securitatea și sănătatea lucrătorilor sub toate aspectele ce țin de activitatea desfășurată. În cazul în care angajatorul apelează la servicii externe de protecție și prevenire, el nu este exonerat de responsabilitățile sale în domeniul securității și sănătății în muncă. Obligațiile lucrătorilor în domeniul securității și sănătății în muncă nu aduc atingere principiului responsabilității angajatorului.

Potrivit art. 17 alin. (1) din Legea nr. 186, angajatorul trebuie să asigure condiții pentru ca fiecare lucrător să primească o instruire suficientă, adecvată, teoretică și

practică în domeniul securității și sănătății în muncă, în special sub formă de informații, instrucțiuni și/sau lecții: a) la angajare, care include instruirea introductiv-generală și instruirea la locul de muncă; b) în cazul schimbării locului de muncă, transferului sau permutării; c) la introducerea unui nou echipament de lucru sau la modificarea echipamentului de lucru existent; d) la introducerea oricărei noi tehnologii sau proceduri de lucru; e) la executarea unor lucrări speciale.

În cazul din speță, având în susținere prevederile menționate, apreciind probele și circumstanțele reținute mai sus, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că prima instanță corect a concluzionat asupra temeiniciei tragerii Primăriei s. Horodiște, r-nul Călărași, la răspundere delictuală pentru prejudiciul cauzat salariatului decedat în accident de muncă, având în vedere constatările și concluziile Agenției pentru Supraveghere Tehnică din procesul-verbal de cercetare nr.3/2020 din 28 mai 2020, prin care se confirmă că decesul lucrătorului a survenit în urma unui accident de muncă atât din vina angajatorului, cât și a persoanei decedate, Andrei Lungu, respectiv, că responsabilitatea în rezultatul căruia a decedat Andrei Lungu este mixtă.

Respectiv, Colegiul consideră ca fiind eronată abordarea instanței de apel că acțiunea este nefondată din motivul lipsei vinovăției angajatorului în producerea accidentului de muncă, și că nu a fost dovedită comiterea de către pârâți a vreunei fapte ilicite în raport cu Lungu Andrei, la materialele cauzei nefiind anexate probe, ce ar dovedi faptul cauzării prejudiciului.

Totodată, instanța de recurs reține ca fiind greșită concluzia din decizia contestată că urmare a emiterii ordonanței procurorului în Procuratura raionului Călărași, Ion Carp, din 30 octombrie 2020, în temeiul căreia s-a dispus a scoate de sub urmărire penală pe Ceban Petru Macar, a. n. 1958, primar al s. Horodiște, r-nul Călărași, pe motiv că în acțiunile acestuia lipsesc elementele infracțiunii prevăzute de art. 183 alin. (2) din Codul penal, cu clasarea procesului penal în cauza 2020160193, deoarece fapta nu întrunește elementele constitutive ale infracțiunii, se exclude răspunderea delictuală și că în speță nu poate fi angajată vinovăția angajatorului în producerea accidentului de muncă, or Primăria s. Horodiște, r. Călărași.

În acest context, prima instanță corect a conchis că scoaterea de sub urmărire penală pe motiv că în acțiunile primarului Ceban Petru lipsesc elementele infracțiunii prevăzute de art. 183 alin. (2) din Codul penal, cu clasarea procesului penal, nu exclude tragerea la răspundere delictuală pentru prejudiciul cauzat, în circumstanțele în care în prezentul proces se întrunesc temeiurile de fapt și drept de tragere la răspundere civilă delictuală.

În conexiunea celor expuse, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră eronate argumentele instanței de apel cu referire la vinovăția salariatului, care ar exclude răspunderea angajatorului pentru urmările prejudiciabile survenite. Or, la caz, prin procesul-verbal nr. 3/2020 din 28 mai 2020 al Agenției pentru Supraveghere Tehnică, care nu a fost anulat, precum și constatările cărui nu au fost infirmare de către pârâți, s-a constatat cu certitudine că Primăria s. Horodiște, r-nul Călărași care administrează cazangeria și poartă răspundere pentru întreținerea izvorului de pericol sport.

În temeiul art. 2022 alin. (1) și (2) din Codul civil, se consideră că persoana a cauzat prejudiciul dacă el constituie consecința faptei acelei persoane or consecința izvorului de pericol pentru care acea persoană răspunde conform legii, în cauza

respectivă Primăria s. Horodiște, r-nul Călărași care administrează cazangeria și poartă răspundere pentru întreținerea izvorului de pericol sport.

În conexiunea celor expuse, Completul de judecată conchide că instanța de apel greșit a concluzionat că soluția instanței de fond este greșită.

În ceea ce privește capătul de cerere privind compensarea cheltuielilor de judecată pretinse de către partea reclamantă în mărime de 15 000 de lei, instanța de recurs consideră suficiente, necesare și rezonabile cheltuielile încasate de prima instanță, în sumă de 6 000 de lei.

Iar, în conexiunea celor expuse, instanța de recurs consideră că în speță urmează a fi menținută hotărârea primei instanțe.

Având în vedere că prima instanță a constatat și a elucidat pe deplin toate circumstanțele care au importanță pentru soluționarea fondului cauzei, corect a aplicat legea materială și a apreciat probele, adoptând o hotărâre legală și întemeiată, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de avocatul Dumitru Codreanu în numele și interesele Raisei Lungu și lui Constantin Lungu, a casa integral decizia din 1 noiembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău și a menține hotărârea din 17 februarie 2022 a Judecătoriei Strășeni, sediul Călărași.

Cu privire la cheltuielile de judecată suportate în instanța de recurs, Colegiul reține că în corespundere cu art. 94 alin. (1) din Codul de procedură civilă, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cerere, părții care a avut câștig de cauză cheltuielile de judecată. Dacă acțiunea reclamantului a fost admisă parțial, acestuia i se compensează cheltuielile de judecată proporțional părții admise din pretenții, iar pârâtului – proporțional părții respinse din pretențiile reclamantului.

Declarând prezentul recurs, recurenții nu au solicitat compensarea altor cheltuieli de judecată.

În conformitate cu art. art. 444, 445 alin. (1) lit. f) și alin. (3) Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de avocatul Dumitru Codreanu în numele și interesele Raisei Lungu și lui Constantin Lungu.

Se casează integral decizia din 1 noiembrie 2022 a Curții de Apel Chișinău și se menține hotărârea din 17 februarie 2022 a Judecătoriei Strășeni, sediul Călărași, în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Raisa Lungu și Constantin Lungu împotriva Primăriei satului Horodiște raionul Călărași și Consiliului local Horodiște raionul Călărași, intervenient accesoriu Petru Ceban, cu privire la încasarea indemnizației unice de deces în urma accidentului de muncă, încasarea compensației lunare viagere pentru pierderea întreținătorului, repararea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată.

Decizia este irevocabilă.

Președinte, judecător

Aliona Miron

judecători

Diana Stănilă

Ion Malanciuc